

Premodre glave.

Po narodni smešnici spisal *Silvester K.*

V.

abržani so kot izvrstni živinorejci redili že od nekdanj mnogo svinj, katerih meso so zauživali kaj radi in mnogo. Saj je bilo znano daleč naokolo, da spravi sit Zabržan veliko več svinjine pod streho nego lačen Italijan.

Čudno pa je bilo to, da niso poznali klobas. Iz tega vzroka nam more zabrška krajevna zgodovina pripovedovati to-le nekoliko smešno prigodbico.

Mesar je šel ponoči skozi Zabrdo domov. Ker je klal nekje na kmetih, so mu dali po stari navadi v robec nekaj klobas; te so bile deloma mesnate, deloma pa kašnate. Mesarju se prigodi, da izgubi eno izmed kašnatih klobas. Ko jo drugega dne najde Zabržan, ki je šel po cesti, misli, da je žival. Takoj gre po vasi naznanjat čudno najdbo.

Vsa vas se zbere v bližini klobase. Preblizu pa si vendar nihče ne upa. Zabržane je namreč previdne naredil sledeči županov izrek:

„Vsaka žival, ki ima rogove že samo spredaj, je navadno huda in človeku nevarna. Ta tukaj pa, čeravno je majhna, ima rogove spredaj in zadaj — forej je še veliko bolj huda in še veliko bolj nevarna.“

Kakšne dolžnosti je imel občinski svet, si lahko mislimo, če vemo, da se je glasila neka točka zabrških občinskih pravil tako-le:

„Sveta dolžnost občinskega sveta je, ob nevarnostih, ki prete slavnemu Zabrdu, ukreniti in izvršiti kaj umestnega, da se odstrani dotična nevarnost.“

Nevarnost pa je pretela zdaj v podobi hudobne živalce, ki je imela spredaj in zadaj rogove. Ukrene se torej, da se imajo izmed domačih lovcev izbrati trije najboljši strelci, ki imajo nestvar ustreliti. Izbira ni bila lahka, zakaj Zabrdo je imel same najizvrstnejše strelce; streljal je drugi bolje od drugega. Izbira je bila tudi zato težavna, ker je šlo v slučaju slabega streljanja za veliko nevarnost. Žival, če bi se slabo zadela in bi ne bila kmalu mrtva, bi utegnila v svoji besnosti narediti grozno nesrečo.

Pa kakor vsaka reč je imelo tudi izbiranje svoj konec. Trije izbrani strelci se postavijo v vrsto. Ko izprožijo prvikrat, se zapraši le edino cestni prah okrog klobase. In vendar je že edino to dejstvo razveselilo korenjaške Zabržane.

„So že blizu — so že blizu!“ je klicala množica s kolikor mogoče pritajenim glasom, in župan bi bil veselja najrajši odskočil, ako bi se le upal. Dvignil je zdaj levo peto, zdaj desno peto, lakti pa je krčevito stiskal k sebi. Saj pa tudi res — kdo bi v odločnem trenutku nevarno žival dražil ali plašil!

Strelci — da so že s prvim strelom prišli živali tako blizu, jih je nadajalo z brezmejnimi ponosom — pomerijo drugič in ko ustrele, odstrele

klobasi sprednje rogove, ravno te, ki so bili obrnjeni proti vasi. Ljudstvo zakriči veselja in tudi župan se ne more premagati in odskoči od tal kakor obstreljen zajec.

„Le po nji — le po nji! Ste že pri nji!“ navdušujejo vaščani srečne strelice.

Tretji strel res zamori klobaso in jo popolnoma raztrga.

Kakor počen meh se oddahnejo Zabržani in ko obstopijo zamorjeno žival in vidijo raztroseno kašo, menijo enoglasno:

„Oh, kako je dobro, da smo jo zamorili! Le pogledjte, koliko zaroda bi bila imela, ker je vsa polna drobnih jajčec!“

V zavesti, da ni od zabrških strelcev na svetu boljših, odkorakajo ponosno in vesele domov.

VI.

Vsak umen živinorejec ve, da je listje ena najboljših nastelj za domačo živino. To so vedeli tudi slavni Zabržani. Vsako jesen so pridno hodili listje grabiti v gozd, ki se je iz doline razprostiral do vrha precej strmega hriba.

Ker pa so bili pri vsakem delu jako brzi in se niso radi mudili predolgo, si niso vzeli toliko časa, da bi šli najprej na vrh hriba, ampak začeli so delo brž tam, kjer so najprej dospeli v gozd. Od tamkaj so grabili naprej in naprej — torej iz doline v hrib. Da je bilo tako delo težavno, je lahko umevno. Ko so pograbili listje na vrh, so ga znosili v vrečah v dolino in zapeljali domov.

Neke jeseni so dovršili svoj opravke ravno tako daleč, da so še grabili nekateri, ko so se drugi že pripravljali, da bi začeli listje devati v vreče, kar pride po vrhu hriba tujec in začne začuden opazovati njihovo nerodno početje. S smehom jih začne opozarjati, da bi bilo delo veliko lažje, če bi grabili listje navzdol in ga takoj na vozu zapeljali domov.

Reči moramo, da niso bili Zabržani trdih glav in so si vsak zlat nauk — posebno če je prišel iz ust tujega človeka — dobro zapomnili in se brž ravnali po njem.

Tudi zdaj so takoj razvideli korist takega grabljenja in so se takoj hoteli prepričati o njegovem uspehu. Ker pa niso imeli več kaj grabiti, ukrenejo nadarjene glave tako, da se mora vse nagrabljeno listje še enkrat raztrositi in potem pograbiti na nov način navzdol.

Delo dokončavši so dejali:

„Bolje je šlo, bolje — pa tudi stokrat lažje! Seveda smo imeli dvojno delo. No — pa saj je vsak začetek težak. Bo že drugo bolj!“

In trdili so — kakor vsekdar — tudi takrat prav.

VII.

Zabržani niso bili kaj preveč učeni v zemljepisju, ker niso v svojem življenju navadno prišli dalje nego od enega konca vasi do drugega. Znano pa jim je bilo vendar toliko, da so na svetu še večje vode kakor je njihov potok, in da je nekje neizmerno velika voda, stoječa voda, ki ji ljudje pravijo morje. Tudi jim je bil povedal nekdo, da ima morje modro

barvo, kakor je to videl nekje na zemljevidu. Vse to so si bile dobro zapomnile zabrške premudre glavice, ki so si domišljale, da znajo že kdove kaj.

Nekoč pride majhna družba hrabrih vaščanov nekaj korakov dalje kakor navadno od domačega kraja in naleti na veliko njivo, polno cvetočega lanu. Komaj zapazijo Zabržani barvo lanovega cveta, jim pride misel, da ima morje modro barvo. Kakor z enim glasom vzkliknejo vsi:

„Morje je to, morje!“

V svoji navdušenosti do nekaj novodoživelega sklenejo plavati čez veliko vodo. Kakor žabe poskačejo brž v lan ter začnejo grabiti okolo sebe in plavati — ali bolje rečeno — plaziti in kobacati z vsemi štirimi na drugo stran velike modre širjave. Spotoma si vsak ponosno misli, kako ga bodo gledali in občudovali domačini, kadar pride domov in pove, da je videl morje in je še celo plaval čez.

Brez vsake nezgode dospo korenjaki naposled na kopno ter se z zadoščanjem ozirajo nazaj po valovju, ki ga je gonil veter po njivi.

Že se namenijo napotiti domov, kar si izmisli najmodrejši, da bi bil pač lahko kateri utonil v grozni vodi. To svojo misel razodene tudi svojim tovarišem, ki se prestrašeni pogledajo. Da bi se popolnoma uverili, je li kateri utonil ali ne, se vstopijo v krog in eden začne šteti; ker pa pozabi šteti tudi sebe, dobi za enega premalo število. Drugi ga opozorijo na napako. Začne torej šteti še enkrat; ker pa šteje sebe dvakrat, namreč v začetku in koncem, dobi zdaj za enega preveliko število. Zabržani začnejo gledati drug drugega ter iskati tistega, ki bi bil preveč prišel iz vode. Ko ga ne najdejo, hite brž do bližnje mlake, naredo nekoliko blata, se postavijo drug za drugim v vrsto in povrsti začnejo v blato potikati po en prst. Na ta način so mislili, da se bodo najmanj zmotili pri štetju in se najložje prepričali, ali je kateri utonil ali pa preveč prišel iz morja.

Ves zamaknjen gleda zadnji na roko in presoja, kateri prst naj bi vtaknil v blato, ali kazalec ali sredinec. Že se odloči za zadnjega, češ, ta je debeljši in bo naredil najbolj razločno luknjo, kar pride nagloma vrsta nanj; v naglici pa se izpozabi in vtakne kazalec in sredinec v blato. Ko Zabržani preštejejo luknje, dobe seveda zopet za eno preveč.

„Kaj nam je storiti?“ se vprašajo glasno. „Tukaj v blatu je natanko dognana, da je prišel eden preveč iz morja.“

Po kratkem premišljevanju se oglasi najmodrejši in reče:

„Če se je naše število povečalo za enega, potem ga moramo zopet zmanjšati za enega!“

Misel se vsem zdi skrajno modra in vsi pritrdijo svetovalcu. Kako pa naj število zmanjšajo? Naj katerega umorijo? In katerega?

Tisti pa, ki je to videl in mi zgodbico pripovedoval, se je bal za svoje življenje in je kaj naglo odnesel pete; zatorej mi ni mogel povedati, kaj so ukrenili naši znanci in kako so se pogodili doma. Kakorsipabodi — domačini so jih gotovo pohvalili doma in naj so ukrenili to ali ono.